

สารนิพนธ์เรื่อง	ปัญหาการควบคุมการโฆษณาเครื่องหมายการค้า ที่คล้ายคลึงกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์
คำสำคัญ	เครื่องหมายที่คล้ายคลึงกับแอลกอฮอล์ / การโฆษณา แอลกอฮอล์
นักศึกษา	ชภัทรพร รอดเดช
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ภัฏฐิญา สิริบรรพิตพัฒน์
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายมหาชน
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2563

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการควบคุมการโฆษณาเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งเน้นในการป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าสู่การเป็นนักดื่มหน้าใหม่ ปัจจุบันกลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มธุรกิจเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จะเน้นไปเรื่องของการโฆษณาเป็นหลัก เนื่องจากโฆษณาจะส่งผลต่อการสร้างการรับรู้ การให้เห็นภาพ ชื่อ หรือเครื่องหมายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์บ่อยครั้งตอกย้ำให้ระลึกถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ จนกระทั่งส่งผลต่อการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่มากขึ้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนจะเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีการซื้อและบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในระยะยาว การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในปัจจุบันพบว่า กฎหมายดังกล่าวนั้น ยังมีช่องว่างอยู่โดยเฉพาะในเรื่องของการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ซึ่งได้แก่มาตรา 32 วรรคแรกได้บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มน้ำโดยตรงหรือโดยอ้อม...” อันจะก่อให้เกิดประเด็นปัญหาหลายกรณี โดยเฉพาะในเรื่องของการโฆษณาแอลกอฮอล์ผ่านสินค้าอื่นที่ไม่ใช่เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็น โฆษณา น้ำแร่ หรือเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ประเภทอื่น ๆ ปัญหาการตีความเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ปัญหาหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ และปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการลงโทษ

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นั้น ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าให้ครอบคลุมไปถึงการห้ามโฆษณาสินค้าประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ทำให้ต้องอาศัยการตีความในเรื่องของการควบคุมการโฆษณาเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ซึ่งช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวนี้ ทำให้บริษัทธุรกิจเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กระทำการโฆษณาเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ได้ แม้การแสดงชื่อ หรือเครื่องหมายนั้นจะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ก็ตาม นอกจากนี้ ในความเป็นจริงยังพบว่า ธุรกิจเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กลับเป็นผู้สนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ของทางราชการ ทำให้เกิดการขัดกันระหว่างอำนาจหน้าที่ที่ต้องควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กับการขอรับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมจากธุรกิจเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ และการให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ขึ้นในกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขมีฐานะเป็นเพียงหน่วยงานวิชาการ ส่วนกลางของกรมควบคุมโรคทำให้สำนักงานไม่มีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ซึ่งต้องต่อสู้บริษัทยักษ์ใหญ่ที่มีทุนมหาศาล ส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้เขียนจึงขอเสนอมาตรการเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ (1) พิจารณาแก้ไข คำนิยามความหมายของคำว่า “เครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์” ที่ได้บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นดังนี้ “เครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และให้หมายความรวมถึง เครื่องดัดแปลงที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ด้วย ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยกาสิโน (2) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ มาตรา 32 ในส่วนของการห้ามมิให้โฆษณาสินค้าอื่นใด ที่ใช้เครื่องหมายการค้าเช่นเดียวกับ เครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ หรือ เครื่องหมายที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ (3) ยกเว้นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกองอยู่ในกรมควบคุมโรค ให้มีฐานะเทียบเท่ากรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี (4) เพิ่มบทลงโทษให้เกิดความเด็ดขาดแก่ผู้กระทำความผิด โดยการวางโทษปรับอัตราร้อยละ 10 ของจำนวนทุนทรัพย์ที่จดทะเบียนเพื่อเป็นการตัดอิทธิพลทางธุรกิจ ที่อาจทำให้มีการกระทำความผิดเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น